

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Trestná činnost související se zneužíváním návykových látek

Autor : Šárka Šolcová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: 78 stran

Datum odevzdání práce: 29.1. 2021

1. Charakteristika tématu:

Je velmi obtížné v jediné studii obsáhnout veškerá trestná jednání, která lze podřadit pod oblast kriminality související se zneužíváním návykových látek. Jako diplomní úkol je proto zvolené téma nesnadné a vyžaduje značný odborný rozhled kandidáta. Je třeba zmínit úskalí metodologická, kdy autor má vytvořit ucelenou monografii z velmi rozmanitých dílčích pramenů. Zpravidla je zapotřebí čerpat alespoň z části ze zahraniční literatury, přestože i prameny české jsou již rozsáhlé a nepřehledné. Pro studenta práv je také složité se orientovat v medicínské či adiktologické terminologii.

Předložená práce Šárky Šolcové těmto úskalím zdatně čelí. Je to práce kultivovaně sepsaná, metodologicky vyspělá a formálně takřka bezvadná. Studie má převážně kriminologicko-kriminalistický charakter, ale obsahuje také cenný přínos juristický. Zejména tato práce reaguje na nejnovější judikaturu Nejvyššího soudu.

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

Diplomantka postupuje správně od obecných pojmů ke speciálním otázkám. První kapitoly práce jsou zasvěceným a srozumitelným úvodem do problematiky návykových látek. Autorka zde postupuje takřka encyklopedicky. Podrobně se zabývá tím, jak různé psychoaktivní látky ovlivňují náladu, vnímání a vědomí uživatele. Studuje vliv jednotlivých látek, co do podněcení agresivity, odstranění zábran, oslabení schopnosti předvídat a kontrolovat vlastní chování. Celkově má tato část práce hlavně publicistickou a didaktickou hodnotu, neboť osvětluje již zmíněnou psychiatrickou terminologii (akutní intoxikace, abstinční syndrom, toxická psychóza a další pojmy).

Za velmi zdařilou považuji typologii kriminálních činností, které souvisejí s abúzem jednotlivých látek a jejich odlišným vlivem na lidské jednání. Z hlediska kriminologie jde vlastně o svébytný příspěvek k nauce o pachateli trestného činu, neboť je vykládán sklon různých typů uživatelů k různým trestným činnostem. Autorka zde klasifikuje opatrovací kriminalitu, rozebírá nebezpečná jednání v souvislosti s aplikací drogy, zmiňuje těžké otravy v důsledku předávkování a záměny látek. Pozornost je věnována agresí při odvykacích stavech, ale také fenoménu dopravních nehod uživatelů alkoholu a marihuany, dále výtržnictví a násilné trestné činnosti obecně, včetně vražd. Nechybí výklad o pašování a prodeji drog. Ze související trestné činnosti je opomenuta snad jen mravnostní kriminalita.

- Autorka velmi dobře chápe typologii a klasifikaci jako odborné metody. Polemizuje se zažitým konceptem primární a sekundární drogové kriminality. Primární drogovou

kriminalitu chápe autorka poměrně restriktivně, v zásadě jako trestné činy dle § 283- 287 TZ, které porušují protidrogovou politiku státu, jež má za cíl snižování nabídky drog. Sama autorka preferuje čtyřstupňový model klasifikace podle Evropského monitorovacího střediska pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), který rozlišuje mezi psychofarmakologicky podmíněnou a ekonomicky motivovanou trestnou činností, systémovou činností a porušováním drogových zákonů.

Z trestněprávního hlediska diplomantka věnuje značnou pozornost stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 300/2020, které se týká trestní odpovědnosti řidiče ovlivněného jinou návykovou látkou než alkoholem za ohrožovací delikt podle § 274 TZ.. Podle tohoto stanoviska je dostatečným podkladem pro závěr o vině řidiče trestným činem ohrožení pod vlivem návykové látky zjištění určité koncentrace této látky v krevním séru; není tedy zapotřebí zjišťovat míru ovlivnění řidiče návykovou látkou prostřednictvím psychiatrických posudků.

Diplomantka pracuje nejen s trestními zákony, ale i s řadou dalších relevantních předpisů na úseku ochrany před alkoholismem a toxikománií (zejména zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek).

Práce obsahuje i několik postřehů viktimologických, kdy si autorka všímá vyššího potenciálu viktimizace u drogově závislých.

Ze zahraniční literatury autorka recipuje řadu zajímavých podnětů, jako je např. koncept ekonomicky kompulzivní trestné činnosti, kam diplomantka řadí zejména loupeže a vloupání páchaná narkomany.

Práce čerpá z širokého okruhu pramenů, s nimiž nakládá velmi korektně (včetně zdrojů ze sítě Internet). Z pramenů se kandidátka opírá mimo jiné o expertní materiály Národní protidrogové centrály a Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti. Využívá bohatá statistická data, která zpracovala do názorných grafů a tabulek. Jako jedna z mála řešitelů tohoto diplomního úkolu se autorka zabývá i ekonomickým rozměrem užívání drog, kdy přináší zajímavé odhady finančních nákladů závislosti. Rozlišuje mezi nízkou a vysokorozpočtovými uživateli drog, kdy první skupina utrácí za drogy do 30 000 Kč měsíčně. Podrobně se autorka zabývá odhady počtů uživatelů drog v ČR. Seznamuje čtenáře s rozsahem, strukturou, dynamikou a trendy v drogové kriminalitě, které odrážejí kriminologické výzkumy z poslední doby.

- Celkově vzato jde o zdařilou a kultivovaně sepsanou studii, jejíž autorka velmi dobře chápe složité vztahy kauzality mezi užíváním návykových látek a kriminalitou.

3. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě: Autorka může shrnout své poznatky, pokud jde o vývoj drogové kriminality v posledních deseti letech. Jaký je názor diplomantky, má-li porovnat kriminogenní působení alkoholu a jiných návykových látek?

Autorka může dále v rámci ústní obhajoby vysvětlit pojem prevalence a incidence závislosti/užívání drog. Jsou zakázané omamné a psychotropní látky věci, která může být předmětem trestného činu loupeže? Má nějaký vliv na trestní odpovědnost, pokud pachatel, který obchoduje s návykovou látkou, je na ní sám chorobně závislý? Co označujeme v rámci prevence jako „harm reduction“? Obviněný překupník prodal v parku za odpoledne drogu pěti lidem. Jde o pokračování v trestném činu (5 útoků) nebo o jediné jednání/ trestný čin?

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 1. března 2021

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
oponent diplomové práce